

Bizakodása azonban itt is ingadozó. Rossz pillanataiban hibákat lát s kemény szavakban tör ki elkeseredése:

... alól a nemzeted, mely
erős karokkal népeket emelt fel,
maga felé fordítva arcukat —
és most? csak kushadt, arcát eltakarva,
ismerni önnönmagát sem akarja, —
az öntudata csupán büntudat.

(Hasonló voltál...)

Erdélynek az anyaországtól történt elszakításába, az ottani magyarság kisebbségi sor-sába beletörödni sehogy sem tud. Egyik versében Demoszthenészhez szól:

Tenéked az fájt, a görög szabadság,
engem se más gyújt: népem végzete,
mert eltípor erőszak, el ravaszság,
hogya szót nem emelünk ellene!

(Dadogó Demoszthenész.)

Kétség és remény közt éli át a bécsi döntés napjait 1940. augusztusában. Hullámzó lelki állapotáról a *Hazatérés naplójából* című versében számol be.

A döntés után az öröm friss induló írására lelkesíti. A felszabadított erő érzete benne is harcias magatartást vált ki. Vége annak a kornak, mely a türelem és békesség nevében a kardot a hüvelybe parancsolta. Új eszmék, új elvek világában érzi magát, mely

... fölmagasló daccal hirdeti:
annyi tiéd, mit meg tudsz védeni!

(Péter-mozdulat.)

Később lelehad lelkesültsége. Fájni kezd szívének, hogy a magyarság egy része még mindig idegen uralom alatt maradt. Nem tud már örülni a részleges húsvéti feltámadásnak:

húsvétot ülni szörnyűség,
ünnepet, míg csak egy magyar van
lent, eltemetve, támadatlan!

(Húsvét után.)

Befejezésül idejegyzem erdélyi magyarságának egyik legszebb megnyilatkozását, második kötetének záró versszakát:

Erdélyben születtem,
napja, holdja bennem,
holdja, de már nem az éje,
napja ám még nem a fénye —
El-elcsukló hanggal
zengem: itt a hajnal!
könnyben: rengő harmatokban,
vérben: lángoló bíborban,
kegyetlen s győzelmesen!

(Erdélyi magyar.)

Kiss Jenő ma már teljesen készen, kiforrottan áll a kritika ítélőszéke előtt. A bírálat megállapíthatja róla, hogy friss költői látása, új szemléltető képessége, természetes, üde hangja, mesterkéletlen, tiszta nyelve, korszerű eszmevilága, egyéniségének erős erdélyi jellege olyan helyet biztosítanak neki irodalmunkban, amelyet a nemzedékéhez tartozó fiatalok közül még kevesen értek el.

SZOMORÚSÁG.

Szél fut a tollpíhének, a lepke
szárnyját emelinti.
A csukott ablak résein át a cifra fenyő
karácsonyi illata száll.
Fényes utak csúsznak a tájba,
oszlik a göndör füst;
a hegy éle embereket szab mind rövidebbre;
az ujjaim közül
fürgén gurulnak szét a tarka gyöngyök.

— Szerettetek engem,
jók voltatok hozzám:
vállatokra titkon
mért vettetek szárnyat?
Hogyan aludjam most,
hogyan legyek ébren?

A nap ketrecbe hull, ketrec rácsai várják a
[napot:
leroskad a hid, mely az este homályos
[partjairól

a hajnal tiszta ormaihoz vezet.
Nem kondul a harang se többé, a hangja
egyre fogyóan párázik, akár
hűlő ételből a gőz.

Kicsi fiúk, kicsi lányok
tenyerükben
jégcsapokat tartogatnak,
s szomorúan bámulnak rám.

Kicsi fiúk, kicsi lányok
tenyerükben
virágokat tartogatnak,
s szomorúan bámulnak rám.

Köveket hoznak az emberek nehéz kocsikban,
téglát, gerendát, cserepet is hoznak:
menekül az árvacsalános rét, sohasem érem
[utol.

Akik ismertek, sorra hagynak eserbe:
porló szívüktől lényem ízét
megtanulja lassan a föld.

— Szerettetek engem,
jók voltatok hozzám:
sarkatokra titkon
mért vettetek szárnyat?
Hogyan aludjam most,
hogyan legyek ébren?

Felhő-árnyék lebben a sűrű-
hajú mezőn, s a kócos
bogáncsok apró horgai
hiába kapnak utána;
üres folyosókon
haló léptek kopognak:
zománcos szappanbuborékok
rajától csillog e szünetlen
szűnő világ.

CSORBA GYŐZO